

Intressant skryt

Den kände skriftställaren och arkitekten Jac. Ahrenberg utgav en essäsamling i sex volymer åren 1904–1914, med den kärnfulla titeln *Människor som jag känt*. Ahrenberg var inte en anspråkslös person och framhävde i sina skildringar av generalguvernörer, konstnärer och vetenskapsmän gärna sitt eget inflytande på deras beslut och gärningar.

Men i många fall var skrytet helt berättigat och dessutom framfört med en sådan stilistisk spänst att det blir en riktigt underhållande läsning. Vid sidan av sina arkitektoniska och litterära skapelser spelade Ahrenberg en central roll i organiseringen av Finlands paviljonger på de stora världsutställningarna. Och som mångsidig och uppenbart manipulativ kulturproducent drev han igenom också många andra nationellt betydelsefulla satsningar, såsom att Albert Edelfelt skulle illustrera av *Fänriks Ståls sägner*.

Det finns inget speciellt skäl att läsa *Människor som jag känt* just i den ordning som böckerna utkom. Tvärtom är det rekommendabelt att börja från slutändan. Då hade han nämligen hittat sin speciella stil att via dessa impressionistiskt och allt mer spetsigt formulerade biografier skildra ståndssamhällets långsamma söndervittring och medborgarsamhällets bullriga framväxt.

Ahrenberg var allt annat än förtjust över massornas tidevarv och gav öppet uttryck för sina stockkonservativa åsikter om bland annat 1906 års rösträtsreform och hela den nya konsumtionskultur som vällde in på alla mänskliga områden. Men just tack vare sin ironiska distans är Ahrenberg ett intressant vittne, eftersom han blottar attityder som var tämligen utbredda på borgerligt håll i slutet av ryska tiden.

I den femte volymen av nämnda verk finns några speciellt förträffliga biografier. En av dem är porträttet av Anders Ramsay (1832–1910), som efter ett äventyrsfyllt liv kantat av totala misslyckanden som modern kapitalist på sin ålders höst skrev memoarerna *Från barnaår till silverhår*. Det blev en stor försäljningsframgång inte minst tack vare Ramsays förmåga att skildra sina motgångar och märkliga levnadsöden på ett lättsamt men ändå uppriktigt sätt.

Ahrenberg kunde med all rätt stoltsera över att det var just han som hade övertalat Ramsay att teckna ned sina minnen. Om Ramsay är ett dråpligt exempel på hur det kunde gå för en adelsman i grundertidens Finland så ger Ahrenbergs profil av generalguvernör Obolenskij en utmärkt inblick i de politiska förhållandena i storfurstendömet åren 1904–1905.

Obolenskij efterträdde Bobrikoff men tvingades avgå redan följande år i samband med storstrejken och det allmänna tumult som bröt ut överallt i det ryska riket efter förlusten i kriget mot Japan. Ahrenberg ledde uppförandet och inredningen av generalguvernörens sommarbostad Villa Bjälbo, som ju nuförtiden är statsministerns residens. I den egenskapen träffade han tidigt Obolenskij och satt genast igång med att bearbeta den nye generalguvernören med sina ”schvedomanska” idéer ...

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 26.11.2005